

Spis treści

Słowo wstępne

Ambasador Rolf Timans

Szef Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce 17

Od redaktora

Dariusz Milczarek 19

CZĘŚĆ I. IDEA SUBSYDIARNOŚCI

Chantal Millon-Delsol

Zasada subsydiarności - założenia, geneza, problemy współczesne 29

1. Czym jest subsydiarność? 29

2. Historia subsydiarności 32

3. Współczesne zastosowania zasady subsydiarności 38

Andrzej Grzegorzcyk

Subsydiarność w filozoficznej wizji działań społecznych 43

1. Interakcje, debaty, procedury 43

2. Definicja subsydiarności na gruncie hermeneutyki
oddziaływań społecznych 44

3. Wyobraźniowa figura idealna subsydiarności 48

4. Nieredukowalność problemów moralności społecznej
do procedur prawnych 49

CZĘŚĆ II. SUBSYDIARNOŚĆ JAKO ZASADA USTROJOWA W RADZIE EUROPY I UNII EUROPEJSKIEJ

Heiner Klebes

Subsydiarność w pracach Rady Europy i jej relacjach

z Unią Europejską 53

1. Istota koncepcji subsydiarności 53

2. Zasada subsydiarności w Radzie Europy: zasada lokalnej
lub regionalnej autonomii 54

2.1. Kongres Władz Lokalnych i Regionalnych	54
2.2. Europejska Karta Samorządu Terytorialnego	55
3. Konieczne uzupełnienie zasad subsydiarności:	
normy wspólnotowe	56
3.1. Unia Europejska - przedmiot i cel Wspólnoty Europejskiej	56
3.2. Rada Europy - paneuropejska wspólnota wyznająca wspólne wartości	57
4. Uwagi końcowe	60

Marta Sendrowicz

Subsydiarność jako zasada ustrojowa w Unii Europejskiej	61
1. Zasada subsydiarności w prawie wspólnotowym	62
2. Rola instytucji wspólnotowych w zastosowaniu zasady subsydiarności.....	68
3. Trybunał Sprawiedliwości a zasada subsydiarności	72

Pierre Mathijsen

Subsydiarność w praktycznym funkcjonowaniu organów wspólnotowych	75
1. Ograniczenia w stosowaniu subsydiarności	76
2. Subsidiarność w funkcjonowaniu Wspólnoty Europejskiej	77
3. Kontrowersje wokół zasady subsydiarności	80
4. Wnioski	81

Bernhard Schloh

Subsydiarność w załączku - uregulowania i kompetencje Rady Europy	83
1. Wprowadzenie	83
2. Subsidiarność w załączku?	85
3. Wniosek I	88
4. Zasada subsydiarności po Traktacie z Maastricht	88
5. Wniosek II	91

Karl-Heinz Neunreither

Zasada subsydiarności a Parlament Europejski	93
1. Funkcja konstytucyjna a subsydiarność	93
2. Funkcja reprezentatywna a subsydiarność	97
3. Subsidiarność - co dalej?	99

Włodzimierz Szpringer

Subsydiarność jako zasada ustrojowa w państwie federalnym-członku Unii Europejskiej (na przykładzie RFN)	101
1. Źródła zasady subsydiarności	101
2. Subsidiarność jako generalna zasada ustrojowa	102
3. Zasada subsydiarności w Unii Europejskiej	102
4. Subsidiarność jako zasada ustrojowa w RFN	104
4.1. Federacja a kraje związkowe	104
4.2. Państwo (federacja i kraje) a gmina	105
4.3. Władza publiczna (państwo i gmina) a gospodarka	106
5. Podział kompetencji pomiędzy RFN a Unią Europejską	107
6. Uwagi końcowe	115

CZĘŚĆ III. SUBSYDIARNOŚĆ JAKO ZASADA USTROJOWA W POLSKIM DEMOKRATYCZNYM PAŃSTWIE PRAWA

Michał Kulesza

Zasada subsydiarności jako klucz do reform ustroju administracyjnego państw Europy Środkowej i Wschodniej (na przykładzie Polski)	119
1. Subsidiarność jako warunek realnej transformacji systemowej	120
2. Subsidiarność a władza lokalna i regionalna	123
3. Uwagi końcowe	125

Piotr Winczorek

Zasada subsydiarności w dyskusjach ustrojowych w Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego	127
1. Konstytucyjnoprawna sytuacja Polski w 1996 r.	127
2. Model państwa	130
3. Idea subsydiarności w poglądach posłów	132
4. Zasada subsydiarności w przepisach projektu konstytucji	132

Ewa Popławska

Wpływ zasady subsydiarności na przemiany ustrojowe w Polsce	137
1. Uwagi wstępne	137
2. Treść zasady subsydiarności	139
3. Subsidiarność jako zasada ustrojowa RP	141
4. Ustawowe gwarancje pluralizmu jako warunek realizacji zasady subsydiarności	144

5. Podział kompetencji decyzyjnych między organy władzy publicznej. Status samorządu terytorialnego	148
6. Kontrola przestrzegania zasady subsydiarności na przykładzie samorządu terytorialnego	153
7. Wnioski	155

Piotr Buczkowski

„Społeczeństwo obywatelskie” i zasada subsydiarności a samorząd terytorialny w Polsce	157
1. Wstęp	157
2. „Społeczeństwo obywatelskie” jako forma organizacji ustroju politycznego	158
3. Doświadczenia budowy samorządu gminnego I kadencji	161
4. Samorząd terytorialny a aktywność obywatelska	165
5. Zasada subsydiarności w polskim ustawodawstwie samorządowym	167
6. Uwagi końcowe	170

Zyta Gilowska

Decentralizacja systemu budżetowego jako warunek konieczny zasady subsydiarności	173
1. Idea subsydiarności	173
2. Subsydiarność a samorząd terytorialny	174
3. Subsydiarność a decentralizacja systemu budżetowego	175
4. Mierniki decentralizacji systemu budżetowego	176
5. Efekty decentralizacji systemu budżetowego	178
6. Organizacja państwa a zasada subsydiarności	181

CZĘŚĆ IV. ZASADA SUBSYDIARNOŚCI A POLITYKI SZCZEGÓŁOWE

Zofia Sokolewicz

Polityka kulturalna Wspólnoty Europejskiej i Rady Europy a zasada subsydiarności	187
1. „Wynalezienie” Europy	187
2. Polityka kulturalna Unii Europejskiej	188
3. Zastosowanie zasady subsydiarności w działalności Wspólnoty Europejskiej	192
4. Polityka kulturalna Rady Europy	196
5. Zastosowanie zasady subsydiarności w działalności Rady Europy	199
6. Wnioski	199

Marcin Radwan-Röhrenscheff

Zasada subsydiarności w polityce regionalnej

Wspólnoty Europejskiej	201
1. Kompetencje Wspólnoty Europejskiej	202
2. Generalne założenia polityki regionalnej Wspólnoty Europejskiej	204
3. Normy prawne polityki regionalnej Wspólnoty Europejskiej	207
4. Polityka regionalna Wspólnoty Europejskiej a zasada subsydiarności	210
5. Podsumowanie	220

Hanna Machińska

Zasada subsydiarności w polityce ekologicznej

Wspólnoty Europejskiej	223
1. Uwagi ogólne	223
2. Subsydiarność jako podstawa tworzenia polityki ekologicznej na poziomie ponadnarodowym	224
3. Warunki stosowania zasady subsydiarności	227
4. Zakres stosowania zasady subsydiarności wynikający z V Programu Działania: „W kierunku zrównoważonego rozwoju”	230
4.1. Subsydiarność i dzielona odpowiedzialność	230
4.2. Instytucjonalne uwarunkowania stosowania zasady subsydiarności w V Programie Działania	231
5. Wnioski	232

CZĘŚĆ V. DOKUMENTY

Wyciąg z Traktatu o utworzeniu Wspólnoty Europejskiej i Traktatu o Unii Europejskiej	235
Ogólne stanowisko w sprawie stosowania przez Radę zasady subsydiarności oraz artykułu 3b Traktatu o Unii Europejskiej. (Załącznik 1 do części A). Wnioski Prezydencji Rady Europejskiej, Edynburg 12 grudnia 1992 r.	237
Raport dla Rady Europejskiej w sprawie stosowania zasady subsydiarności. Komisja Wspólnot Europejskich 1994	245
Orzeczenie Federalnego Trybunału Konstytucyjnego z 1993 r. w sprawie Traktatu o Unii Europejskiej	277